

STRESZCZENIE

PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU

REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

na lata 2007-2013

(wersja wstępna do celów konsultacyjnych)

autor opracowania: Witold Wołoszyn

Ekspertyza wykonana na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego.

*Ekspertyza współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach ZPORR.*

LUBLIN, sierpień 2006

Zamieszczone w niniejszym opracowaniu opinie i poglądy odzwierciedlają stanowisko autora a nie Zamawiającego.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie.....	3
I.1. Podstawy formalno-prawne.....	3
I.2. Cel i zakres prognozy.....	4
I.3. Generalne założenia metodyczne.....	4
I.4. Konsultacje społeczne projektu RPO.....	6
II. Charakterystyka projektu Regionalnego Programu Operacyjnego.....	7
III. Główne cechy rozwoju społeczno gospodarczego i stan środowiska regionu – synteza.....	10
IV. Projekt RPO w kontekście najistotniejszych dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.....	11
V. Potencjalne znaczące oddziaływania realizacji RPO na środowisko.....	12
V.1. Oddziaływania negatywne.....	12
V.2. Oddziaływania pozytywne.....	12
VI. Wnioski i rekomendacje.....	13

I. Wprowadzenie

I.1. Podstawy formalno-prawne

Podstawę prawną przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) projektu „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego” (zwany dalej RPO) stanowi art. 40 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 z dnia 20 czerwca 2001 r., poz. 627 z późn. zmianami).

Ustawa Prawo ochrony środowiska koresponduje z wymaganiami Unii Europejskiej z zakresu ocen oddziaływania projektów dokumentów strategicznych na środowisko, które określone zostały w dyrektywach:

- 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,
- 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska.
- 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (obowiązuje od 25 czerwca 2003 r.).

Dokument, który powstaje w trakcie postępowania w sprawie OOŚ projektu dokumentu o charakterze strategicznym nosi nazwę „prognozy oddziaływania na środowisko”. Procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu RPO składa się z następujących etapów:

- 1) Ustalenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.
Ustalenie zakresu merytorycznego prognozy następuje na drodze uzgodnienia z Wojewodą Lubelskim oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. (art. 42.1 Poś).
- 2) Sporządzenie dokumentu „Prognozy oddziaływania na środowisko” (art. 41.1 Poś).
- 3) Opiniowanie projektu RPO wraz z „Prognozą”:
 - wydanie opinii przez Wojewodę Lubelskiego oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (art. 43.1 Poś),
 - zapewnienie udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu RPO (art. 43.2 Poś):
- 4) Sporządzenie końcowej wersji Prognozy – uwzględnienie uwag zgłoszonych przez Wojewodę Lubelskiego oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także uwag wynikających z konsultacji społecznych (etap związany z zasadami dobrej praktyki),
- 5) Podanie do publicznej wiadomości informacji o zgłoszonych uwagach, wnioskach oraz o sposobie ich wykorzystania w ostatecznej wersji dokumentu RPO (art. 34.2 Poś).

Do przyjętego dokumentu RPO należy załączyć pisemne informacje o sposobie wykorzystania (art. 44.2 Poś):

- 1) ustaleń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2) opinii i uzgodnień organu ochrony środowiska oraz organu, o którym mowa w art. 45 ustawy Poś,
- 3) wyników udziału społeczeństwa,
- 4) informacji o metodach i częstotliwości przeprowadzania analizy realizacji postanowień dokumentu.

I.2. Cel i zakres prognozy

Generalnymi celami prognozy są:

- określenie stopnia spójności założeń i celów projektu RPO z założeniami i wytycznymi polityki ekologicznej w Polsce oraz w Unii Europejskiej;
- analiza spójności priorytetów i działań z odpowiednimi dokumentami wyższego rzędu (Strategia Rozwoju Kraju, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia – Narodowa Strategia Spójności)
- ocena potencjalnych znaczących zagrożeń dla środowiska wynikających z realizacji postanowień zawartych w projekcie RPO;
- wskazanie możliwości ograniczania potencjalnych znaczących oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji ustaleń RPO;
- przedstawienie rekomendacji dotyczących monitorowania wdrażania postanowień ujętych w projekcie RPO.

Zakres zagadnień, które należy uwzględnić w prognozie określa art. 41.2 ustawy Poś. Przepisy te zostały uszczegółowione w wyniku wydanych uzgodnień dotyczących merytorycznego zakresu prognozy przez Wojewodę Lubelskiego (pismo z dnia 19 października 2005 r., znak: ŚiR.I.0713/2/05) oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 20 października 2005 r., znak: DNS-NZ.700/123/2005).

W wyniku przeprowadzonego etapu ustalania zakresu zidentyfikowane zostały następujące zagadnienia szczegółowe (oprócz wymagań zawartych w art. 41.2 ustawy Poś), które należy przeanalizować w prognozie:

- konsekwencje realizacji ustaleń RPO na sieć obszarów chronionych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000,
- ocena możliwości rozwiązania najistotniejszych problemów środowiska w województwie w wyniku podejmowania działań zapisanych w projekcie RPO,
- ocena propozycji wskaźników monitorowania skutków wdrażania ustaleń RPO w kontekście środowiskowym.

I.3. Generalne założenia metodyczne

Ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko realizacji RPO jest zadaniem skomplikowanym. Wynika to z ogólności zapisów analizowanego dokumentu, w tym z braku opisu konkretnych zamierzeń inwestycyjnych (rodzaj oraz skala) i wskazania ich miejsc lokalizacji. Z tego względu szacowanie potencjalnych oddziaływań na środowisko ma charakter jakościowy, nie zaś ilościowy.

W dokumencie RPO sformułowano 7 priorytetów, a w ich obrębie 22 działania i 11 poddziałań. W prowadzonych analizach skoncentrowano się w szczególności na priorytetach i działaniach, przy uwzględnieniu typów projektów, które będą mogły być realizowane w ich ramach.

Istotnym elementem prowadzonych badań było określenie stopnia spójności priorytetów RPO z priorytetami Polityki Ekologicznej Państwa (projekt z sierpnia 2006 r.). Brak spójności wskazuje na możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko. Posługując się podejściem macierzowym zidentyfikowano potencjalne pola zgodności i konfliktowości analizowanych priorytetów RPO z priorytetami PEP.

Kryteria oceny wpływu RPO na środowisko wyłoniono z analizy kluczowych dokumentów z zakresu polityki ekologicznej na szczeblu krajowym (spis w końcowej części niniejszego opracowania). Mają one ogólne brzmienie i dotyczą kluczowych elementów środowiska. Zestawiono je w formie macierzy z 22 działaniami proponowanymi w RPO. Postanowiono udzielić odpowiedzi na następujący zestaw pytań:

czy realizacja RPO przyczyni się do:

- 1) poprawy jakości powietrza atmosferycznego?
- 2) przeciwdziałania zmianom klimatycznym?
- 3) ochrony wód i racjonalnej gospodarki wodnej?
- 4) ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych?
- 5) ochrony walorów krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego regionu?
- 6) prowadzenia zintegrowanej gospodarki odpadami?
- 7) poprawy jakości życia, w tym zdrowia, bezpieczeństwa i minimalizacji nadmiernego hałasu?
- 8) zrównoważonego wykorzystania energii i surowców?
- 9) kształtowania proekologicznych postaw wśród społeczeństwa ?
- 10) zrównoważonego gospodarowania przestrzenią i zachowania ładu przestrzennego?

Charakterystyka przyrodnicza i społeczno-gospodarcza oraz opis stanu i zagrożeń środowiska województwa lubelskiego pozwoliły na wyłonienie kluczowych problemów z zakresu ochrony środowiska. W Prognozie podjęto próbę oceny możliwości rozwiązania istniejących problemów środowiskowych poprzez wdrożenie RPO. Szczególną uwagę zwrócono na system obszarów chronionych województwa, w tym istniejące i planowane obiekty sieci NATURA 2000. Należy zaznaczyć, iż nie podjęto szczegółowych badań w kontekście oceny trafności działań RPO o charakterze społeczno-gospodarczym (realizacja celów polityki społeczno-gospodarczej województwa na tle zadań krajowych).

Przy określaniu potencjalnego oddziaływania projektu ustaleń RPO na środowisko kierowano się zasadą ostrożności. Wynika to z niepewności, co do skali oraz rodzaju zadań, które będą realizowane na podstawie RPO, a w konsekwencji ich wpływu na środowisko. W efekcie należy mieć na uwadze to, iż zidentyfikowane oddziaływania mogą w rzeczywistości nie wystąpić lub mieć mniejszą wagę (zależnie od skali, miejsca i sposobu realizacji określonych projektów). W analizach skorzystano z informacji zawartych w dotychczas opracowanych prognozach oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych w

województwie lubelskim oraz z przewodnika „Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013” (GRDP, luty 2006).

I.4. Konsultacje społeczne projektu RPO

Konsultacje społeczne projektu RPO rozpoczęły się na przełomie września i października 2005 r. Ogółem w I etapie konsultacji przeprowadzono 6 spotkań, w których uczestniczyło ogółem ok. 550 osób. Po powstaniu nowego rządu i zmianie koncepcji przygotowywania dokumentów strategicznych do Funduszy Strukturalnych (w miejsce Narodowego Planu Rozwoju - Strategia Rozwoju Kraju; opracowanie w lutym 2006 projektu Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia) odbył się II etap konsultacji. Ogółem odbyło się 7 konferencji regionalnych, w których wzięło udział 775 osób. Konferencja podsumowująca miała miejsce 22 czerwca 2006 w Lublinie. W rezultacie prowadzonych konsultacji wpłynęło szereg uwag do projektu RPO, ponadto zgłoszono 289 propozycji projektów do Planu Inwestycyjnego RPO.

Podczas prac konsultacyjnych nad projektem RPO wpłynęły uwagi dotyczące ochrony walorów przyrodniczych województwa lubelskiego w kontekście realizacji zapisów RPO. Projekt RPO był przedmiotem obrad Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody (WROP) w Lublinie. W dniu 14 czerwca 2006 roku WROP wydała Uchwałę Nr 2/2006, w której pozytywnie zaopiniowała Projekt RPO, wnosząc jednocześnie szereg uwag. W najnowszej wersji RPO (21 czerwca 2006r.) dokonano stosownych poprawek i uzupełnień zgodnie z sugestiami WROP.

Klub Przyrodników z siedzibą w Świebodzinie, w piśmie z dnia 29 maja 2006 r. zasugerował uwzględnienie w Prognozie Oddziaływania na Środowisko RPO zagadnień potencjalnego oddziaływania realizacji RPO na sieć Natura 2000 w obrębie województwa lubelskiego (identyfikacja i ocena konfliktów między planowanymi działaniami i obszarami spełniającymi kryteria Natury 2000, zachowanie drożności korytarzy ekologicznych łączących elementy sieci Natura 2000, uwzględnienie korytarzy przelotu ptaków).

Na konferencji podsumowującej konsultacje społeczne, która odbyła się w dniu 22 czerwca 2006 r. w Lublinie, zaprezentowano koncepcję „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu RPO Województwa Lubelskiego”. Nie wniesiono wówczas uwag do zaprezentowanych treści.

II. Charakterystyka projektu Regionalnego Programu Operacyjnego

Regionalny Program Operacyjny (RPO) Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 ma być z założenia zgodny z odnowioną Strategią Lizbońską, a także priorytetami polityki regionalnej Unii Europejskiej ustanowionymi dla celu „Konwergencja”. RPO będzie także narzędziem realizacji celów rozwojowych województwa wytyczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 (SRWL) zaakceptowanej w lipcu 2005 r.

Główny cel RPO określono jako:

podniesienie konkurencyjności regionu prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego, zwiększenia zatrudnienia oraz poprawy spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa

Celowi głównemu towarzyszą trzy cele szczegółowe:

1) Restrukturyzacja oraz zwiększanie konkurencyjności i innowacyjności regionalnej gospodarki

Działania prowadzące do realizacji tego celu mają generalnie polegać na poprawie struktury gospodarki regionu. Zmniejszać się będzie zatrudnienie w rolnictwie, natomiast wzrośnie zatrudnienie w przedsiębiorstwach. Rozwinać się mają usługi rynkowe, sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Znacząco większą rolę w rozwoju regionu będzie odgrywał potencjał naukowy i badawczo – rozwojowy.

2) Poprawa warunków inwestowania oraz zwiększenie spójności terytorialnej województwa

W ramach tego celu chodzi o działania prowadzące do zmniejszenia barier komunikacyjnych, inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska oraz odnawialnych źródeł energii, wsparcie kompleksowych działań na rzecz zagospodarowania terenów pod inwestycje.

3) Poprawa atrakcyjności regionu jako miejsca do zamieszkania

Działania w kontekście tego celu szczegółowego będą miały za zadanie podnoszenie warunków życia mieszkańców poprzez poprawę dostępu do podstawowej infrastruktury (drogi lokalne, infrastruktura wodno-kanalizacyjna), a także dostępu do wybranych sfer infrastruktury społecznej (edukacyjna wszystkich szczebli nauczania, opieka medyczna, opieka społeczna, kulturalna, turystyczna). Wspierane mają być także działania z zakresu aktywizacji społeczności lokalnych

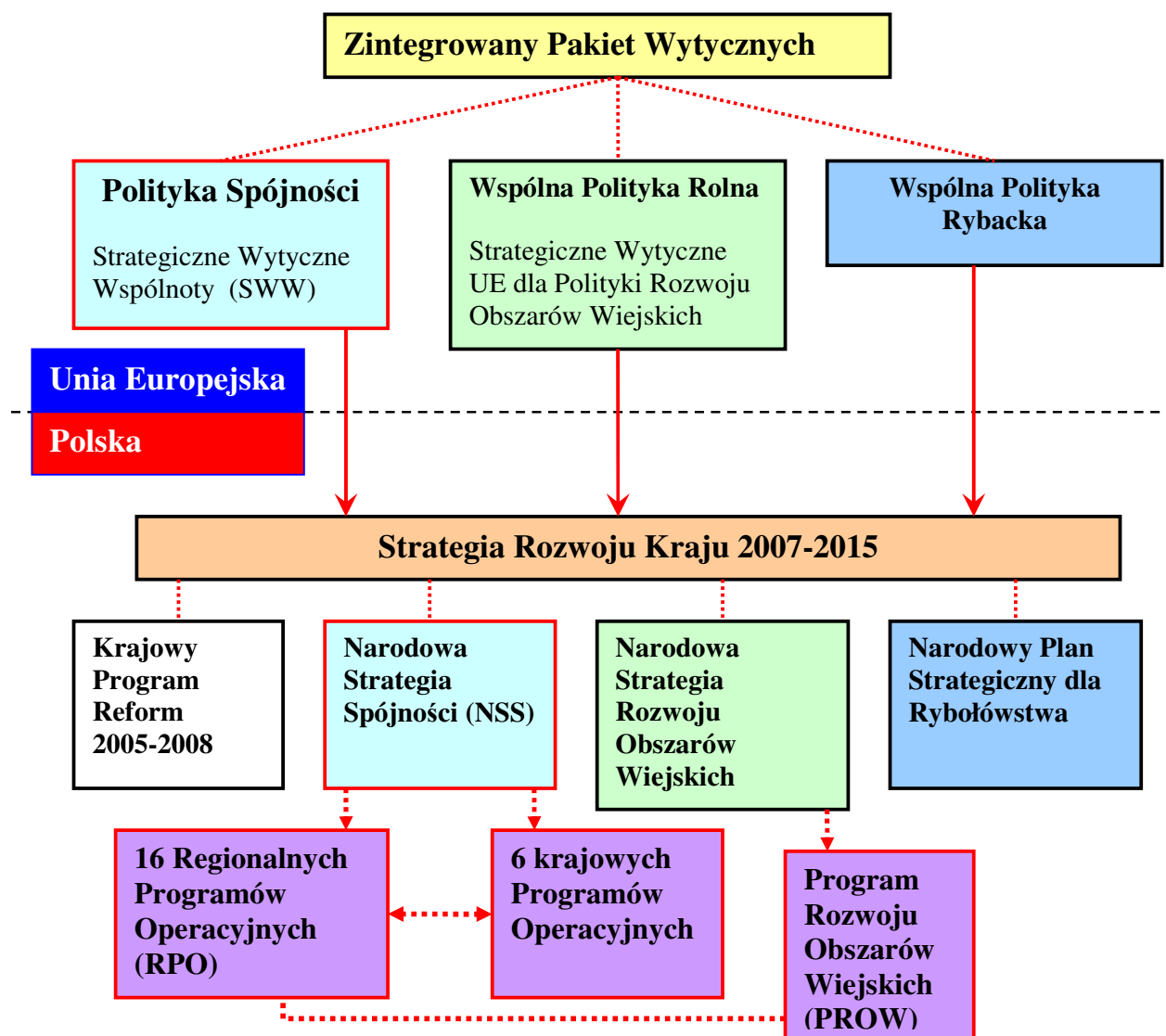
W RPO określono siedem priorytetów (1.Przedsiębiorczość i innowacje, 2.Infrastruktura ekonomiczna, 3.Transport, 4.Środowisko i energetyka, 5.Kultura i turystyka, 6.Infrastruktura społeczna, 7.Pomoc techniczna) , a w ich obrębie 22 działania oraz 11 poddziałań.

Regionalny Program Operacyjny powinien realizować cele wytyczone w ramach „Polityki spójności wspierającej wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytoczne Wspólnoty, 2007-2013”, a także nawiązywać ściśle do celów określonych w dokumentach strategicznych i operacyjnych szczebla krajowego (ryc.1).

Tekst projektu RPO dla województwa lubelskiego składa się z pięciu rozdziałów:

- 1) Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego;
- 2) Strategia rozwoju regionu;
- 3) Priorytety Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013;
- 4) Szacunkowy plan finansowy;
- 5) System realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego.

Ryc.1. RPO w kontekście najważniejszych unijnych i krajowych dokumentów strategicznych opracowanych na lata 2007-2015

W wyniku prowadzonych prac konsultacyjnych do realizacji w ramach RPO zgłoszono wstępnie blisko 290 projektów inwestycyjnych o wartości około 2230 mln euro.

Największe z nich dotyczą czterech zidentyfikowanych w województwie dziedzin priorytetowych:

- 1) Dostępność komunikacyjna (ogółem 63 projekty o wartości 1300 mln euro),
- 2) Ochrona środowiska (ogółem 16 projektów o wartości około 200 mln euro),
- 3) Społeczeństwo informacyjne (ogółem 8 projektów o wartości około 80 mln euro),
- 4) Turystyka i kultura (ogółem 37 projektów o wartości około 310 mln euro).

Do projektów kluczowych wytypowano następujące propozycje: budowa Międzynarodowego Portu Lotniczego Lublin – Niedźwiada, budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie (lokalizacja w tzw. „Teatrze w budowie”), modernizacja i rozbudowa stadionu „Motor Lublin” w Lublinie, stworzenie Systemu Informacji Przestrzennej w województwie (GIS).

III. Główne cechy rozwoju społeczno gospodarczego i stan środowiska regionu – synteza

Z przedstawionych w Prognozie danych i informacji wynika, że województwo lubelskie charakteryzuje się niskim stopniem urbanizacji oraz istotną rolą rolnictwa w utrzymaniu ludności. Warunki życia w województwie lubelskim istotnie odbiegają zarówno od standardów unijnych, jak też krajowych. Główne cechy dotychczasowego rozwoju sfery społeczno-gospodarczej oraz środowiskowej w województwie lubelskim to:

- zmniejszanie się liczby ludności w województwie, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, starzenie się ludności województwa,
- przeludnienie agrarne i trudności w zagospodarowaniu dużych zasobów siły roboczej na wsi,
- wysokie bezrobocie (duży udział bezrobotnych z niskim wykształceniem),
- generalnie niski poziom rozwoju gospodarczego regionu - niski wskaźnik PKB/mieszkańca,
- bardzo korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa,
- słaby rozwój przemysłu i usług oraz wysoki udział ekstensywnego rolnictwa w tworzeniu PKB,
- dobrze rozwinięty i zróżnicowany potencjał bazy naukowo-badawczej obejmujący samodzielne instytuty i zaplecze szkół wyższych,
- słabo rozwinięta infrastruktura drogowa (parametry i jakość dróg, połączenia drogowe),
- słabo rozwinięta infrastruktura komunalna (w szczególności w zakresie oczyszczania ścieków - głównie na obszarach wiejskich, słabo rozwinięta gospodarka odpadami),
- niskie parametry jakości wód płynących,
- zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia i jakości życia w dużych ośrodkach miejskich (zapylenie, hałas, niska emisja, uciążliwości wynikające z rosnącego natężenia ruchu samochodowego),
- niewielki stopień obciążenia środowiska zanieczyszczeniami powietrza,
- wysokie walory przyrodnicze (23% powierzchni województwa objęto różnymi formami prawnej ochrony przyrody)
- postępujący proces „rozlewania się ośrodków miejskich”, narastające zakłócenia w ładu przestrzennego (upowszechnianie się rozproszonej zabudowy).

IV. Projekt RPO w kontekście najistotniejszych dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym

W ramach prac nad prognozą oddziaływania na środowisko przeanalizowano zgodność priorytetów zapisanych w projekcie RPO z następującymi dokumentami strategicznymi:

- Projekt Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 (wstępnie zaakceptowany przez Radę Ministrów 27 czerwca 2006 r.),
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) 2007-2013 (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 1 sierpnia 2006 r.),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (projekt Nr 6z 3 lipca 2006 r.) ,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (zaakceptowany przez Radę Ministrów 25 lipca 2006),
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2000-2020 z 2005 roku,
- Projekt Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 uwzględniający unijne i krajowe strategie i programy tematyczne (m.in.: VI Program Działań UE z zakresu środowiska, Strategia Gospodarki Wodnej, Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Krajowy Plan Gospodarki Odpadami) (sierpień, 2006).

Przedstawione analizy i wyjaśnienia oraz dodatkowe badania sprawdzające wskazują na generalną zgodność priorytetów i działań RPO z priorytetami i działaniami krajowych dokumentów strategicznych oraz ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020. Największe problemy w kontekście spójności z polityką ekologiczną mogą sprawiać priorytety:

- Priorytet II - Infrastruktura ekonomiczna,
- Priorytet III – Transport,
- Priorytet V – Kultura i turystyka.

Konfliktowość priorytetów (działań) RPO z polityką ekologiczną będzie uzależniona od miejsca i sposobu realizacji konkretnych projektów. Zidentyfikowane konflikty mają charakter prawdopodobny i nie należy przesadzać, iż rzeczywiście wystąpią. Jednakże w praktyce należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie spójności realizowanych zamierzeń z wytycznymi Polityki Ekologicznej Państwa.

Dobrze w ramy celów polityki ekologicznej wpisuje się natomiast Priorytet IV – Środowisko i energetyka, a w szczególności działanie 4.1. „Ochrona i kształtowanie środowiska”.

V. Potencjalne znaczące oddziaływania realizacji RPO na środowisko

V.1. Oddziaływania negatywne

Przeprowadzone analizy metodą macierzową wskazują, że najistotniejsze potencjalne oddziaływania negatywne związane są z priorytetem III – Transport (działania: 3.1. „Regionalny układ transportowy”, 3.2 „Lokalny układ transportowy”, 3.5 „Transport lotniczy”.

Prawdopodobne negatywne oddziaływania mogą wynikać z realizacji Priorytetu II – Infrastruktura ekonomiczna. Chodzi głównie o działanie 2.1 „Strefy gospodarcze oraz rewitalizacja obszarów miejskich i poprzemysłowych” i poddziałania 2.1.1. „Tworzenie i rozwój infrastruktury technicznej stref aktywności gospodarczej” (m.in. parki przemysłowe) oraz 2.1.2. „Tworzenie terenów inwestycyjnych” (zagospodarowanie terenów z przeznaczeniem pod tereny inwestycyjne: typu „greenfield” oraz „brownfield”).

Wskazane powyżej grupy projektów, które wchodziły w zakres Priorytetów II, III i V mogą stwarzać warunki do wystąpienia negatywnych oddziaływań, w szczególności na przyrodę ożywioną (w tym obszary prawnie chronione i spełniające istotne funkcje ekologiczne), estetykę krajobrazu (rozpraszanie zabudowy, powstawanie ciągów osadniczych wzdłuż dróg), jakość powietrza atmosferycznego (transport, strefy przemysłowe) oraz powodować emisję gazów cieplarnianych (transport samochodowy, lotnictwo, rozwój przemysłu). Należy uznać, iż budowle i obiekty budowlane w sposób nieodwracalny wpływają na środowisko. Oddziaływania związane z istnieniem tego typu obiektów (w szczególności związanych z transportem drogowym, lotniczym i kolejowym) mają charakter długotrwały a efekty tych oddziaływań (również skumulowane) mogą ujawniać się w długim okresie.

V.2. Oddziaływania pozytywne

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego będzie wywierała znaczący pozytywny wpływ na środowisko. Należy podkreślić, iż w ramach Priorytetu IV „Środowisko i energetyka” działanie 4.1. w całości poświęcone jest projektom z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska. Podobny wydźwięk ma działanie 4.2. „Energia przyjazna środowisku”. Realizacja zamierzeń, wchodzących w skład Priorytetu IV, pozwoli na rozwiązywanie najważniejszych problemów ochrony środowiska w województwie.

Charakter przyjazny środowisku będą miały także projekty podejmowane w ramach Priorytetu I – „Przedsiębiorczość i innowacje” i poddziałania 1.2.4. „Dotacje inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska”.

Projekty realizowane w związku z Priorytetem II – Infrastruktura ekonomiczna, poddziałaniem 2.1.3. „Rewitalizacja miast i zdegradowanych obszarów zurbanizowanych” przyczynią się do zapewnienia ładu przestrzennego jednostek miejskich i terenów wykorzystywanych na cele przemysłowe (powojaskowe), rekultywacji terenów zdegradowanych, ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń ekologicznych, polepszenia jakości życia w ośrodkach miejskich.

W ramach Priorytetu V – Kultura i turystyka, działania 5.1. „Infrastruktura kulturalna i turystyczna” będą podejmowane działania mające na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu oraz rozwój kultury.

Nie przewiduje się istotnego przekształcania dużych dolin rzecznych w obrębie granic województwa, w tym tworzenia jezior zaporowych.

Generalnie realizacja zapisów RPO przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców Lubelszczyzny. Wdrażanie zamierzeń inwestycyjnych powinno doprowadzić (częściowo) do rozwiązania najistotniejszych problemów w sferze środowiska w województwie lubelskim. Chodzi w szczególności o uporządkowanie i rozwój gospodarki wodno-ściekowej, zintegrowane gospodarowanie odpadami przemysłowymi i komunalnymi, ograniczenie uciążliwości i zagrożeń na terenach zurbanizowanych (hałas, zanieczyszczenie powietrza) oraz zachowanie i wzmocnienie funkcjonowania obszarów cennych pod względem przyrodniczym. Zaniechanie realizacji RPO może utrwalić zagrożenia środowiska i utrzymywać niską jakość podstawowych komponentów przyrodniczych – w szczególności wód płynących.

VI. Wnioski i rekomendacje

1. Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego jest zgodny z najistotniejszymi, aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, w tym z Polityką Ekologiczną Państwa (PEP). RPO przyczyni się do realizacji głównych celów PEP:

- Wzmacniania systemu zarządzania ochroną środowiska,
- Ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrody
- Zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii,
- Dalszej poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- Ochrony klimatu.

Stwierdzone w trakcie prowadzonych analiz rozbieżności mają charakter prognozy ostrzegawczej – na pola potencjalnych konfliktów należy zwrócić szczególną uwagę w toku realizacji postanowień RPO.

2. Projekt RPO jest spójny ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, przyjęty w 2002 roku, podlega aktualnie procesowi aktualizacji w celu uwzględnienia zapisów i wytycznych najnowszych dokumentów krajowych i regionalnych. Sposób konstrukcji Planu będzie miał także wpływ na sposób realizacji zadań zapisanych w RPO, w tym także w kontekście wypełniania celów Polityki Ekologicznej Państwa w odniesieniu do terenu województwa. Wskazane jest prowadzenie jednolitej i konsekwentnej polityki przestrzennej w celu oszczędnego gospodarowania przestrzenią (przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy), zachowania ładu przestrzennego oraz walorów estetycznych krajobrazu. Zagadnienia te należy ujmować w planach zagospodarowania przestrzennego.

3. Realizacja RPO pozytywnie wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców Lubelszczyzny oraz przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego regionu.

4. Konieczna jest ścisła koordynacja i integracja działań przewidzianych do realizacji w RPO Województwa Lubelskiego oraz w krajowych programach operacyjnych. Integracja działań pozwoli na uwzględnienie wszystkich najważniejszych projektów do realizacji na obszarze województwa. Przykładowo w żadnym programie krajowym nie zostało uwzględnione funkcjonowanie Linii Hutniczej Szerokotorowej.

5. Działania priorytetowe z zakresu ochrony środowiska powinny być traktowane w sposób horyzontalny w RPO – w ścisłym powiązaniu z działaniami wynikającymi z innych priorytetów, nie zaś tylko jako zagadnienia o charakterze sektorowym.

W tym miejscu należy podkreślić istotność działań mających na celu zapewnienie spójności i prawidłowego funkcjonowania systemu obszarów chronionych (wraz z korytarzami ekologicznymi), w tym sieci Natura 2000 województwie lubelskim. Trzeba mieć na uwadze fakt, iż w chwili powstawania RPO, docelowy kształt sieci Natura 2000 w regionie nie został jeszcze ustalony.

6. Działania mogące w sposób niekorzystny oddziaływać na środowisko związane są z realizacją zamierzeń w dziedzinach: transport drogowy i lotniczy, infrastruktura przemysłowa, infrastruktura turystyczna. Projekty inwestycyjne z tych dziedzin powinny podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Uwaga ta odnosi się także do innych przedsięwzięć, jeśli wymagają tego regulacje prawne z zakresu ocen oddziaływania na środowisko.

7. Należy zwrócić uwagę na odpowiedni dobór wskaźników monitorowania RPO. Zestaw przyjętych wskaźników powinien uwzględniać także aspekty związane z ochroną przyrody i środowiska w regionie.

9. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań transgranicznych związanych z realizacją Programu.

10. W terminie 5 lat od momentu formalnego przyjęcia Regionalnego Programu Operacyjnego proponuje się wykonanie analizy porealizacyjnej. W analizie porealizacyjnej należy wykorzystać przyjęte w Programie wskaźniki monitorowania, a także uwzględnić wskaźniki zrównoważonego rozwoju przy wykorzystaniu dostępnych danych statystycznych na poziomie regionalnym i krajowym.